

ਛੇੜੇ ਹੋਵੇ ਆਗਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦਾ ਅੰਜਾਮ ਦੇ।
 'ਬਾਲਮ' ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਨਵੇਂ ਸਾਲ 'ਤੇ।
 ਜੋਗੀਆ ਐਸੀ ਕੋਈ ਬੀਨ ਵਜਾ ਨਵੇਂ ਸਾਲ 'ਤੇ।

ਕੰਧ ਸਰਹੰਦ ਵਾਲੀ

ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੀ ਜੋ ਲਾਲ ਦੁਲਾਰੇ
ਦੇ ਚਮਕੌਰ ਜੰਗ ਤੇ ਦੇ ਨੀਹਾਂ ਪਿਲਾਰੇ।

ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਵਾਲੀ ਵੈਰੀ ਥੱਕ ਹਾਰੇ
ਲੱਖ ਫੌਜਾਂ ਗੁਰ ਫਰਜੰਦ ਪੈ ਹਾਰੇ ਭਾਰੇ।।

ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਰਣ ਅੜ ਗਏ
ਡਾਹਢੇ ਮੁਗਲ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਗਏ।

ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਾਲ ਪਾਰ ਬੁਲਾ ਗਏ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਅੰਬਰੀਂ ਝੁਲਾ ਗਏ।।

ਬਾਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਬਾਪੜਾ ਗਏ ਸੀ ਚਾਵਾਂ
ਮੌਤ ਬਣਾ ਲਾੜੀ ਰਣ ਵਿੱਚ ਲਈਆਂ ਲਾਵਾਂ

ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਛੋਟੇ ਲਾਇਆ ਜੈਕਾਰਾ
ਸੁਣ ਹਿੱਲਿਆ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਸਾਰਾ।।

ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਬੱਖੜ ਬਣ ਆ ਗਏ
ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ ਗਏ।।

ਉਮਰ ਸੀ ਕੱਚੀ ਫੇਜ਼ ਪੱਕੀ ਪਾਏ ਘੇਰੇ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਆਣ ਖਲੋਤੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ।।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਆਹੂ ਲਾ ਗਏ
ਲੜ ਦਲੇਰੀ ਅੰਤ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਗਏ।

ਗੁਰੂਜੀ ਫਰਜੰਦ ਕੌਮ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਗਏ
ਪਿਤਾ ਹਿੰਦ ਤੇ ਵਾਰ ਰੀਤ ਚਲਾ ਗਏ।।

ਗੰਗੂ ਵਰਗੇ ਵੀ ਛੁਰਾ ਪਿੱਠ ਮਾਰਿਆ
ਮੋਹਰਾਂ ਖਾਤਿਰ ਕੁੰਜ ਸੱਪ ਦਾ ਉਤਾਰਿਆ।

ਮੁਖਬਰੀ ਸਦਕਾ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ
ਲਖ਼ਤੇ ਜਿਗਰਾਂ ਨੂੰ ਕਚਹਿਰੀ ਖੜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਈ ਸੁੱਚੇ ਨੰਦਾਂ, ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨਾਂ
ਜ਼ਾਲਮ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਹੀ ਸ਼ਾਨਾਂ

ਝੂਠੇ ਵਜ਼ੀਰ ਫਤਵਾਂ ਨੀਹਾਂ ਦਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ
ਅਧਰਮੀਆਂ ਚ ਨਾਂ ਆਪਣਾ ਖੁਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਨੀਹਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਖੜ੍ਹਨ ਚੱਪਟੀਆਂ ਵੱਢਤੀਆਂ
ਸ਼ਾਸ਼ਲ ਬੇਗ ਬਾਸ਼ਲ ਬੇਗ ਹੂਹਾਂ ਕੱਢਤੀਆਂ

ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫ਼ਤਿਹ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾ ਗਏ
ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਸੰਗਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਸਰਹੰਦ ਆਇਓ
ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾ ਕੋਈ ਮਨਾਇਓ।।

ਸਫ਼ਰ-ਏ-ਸ਼ਹਾਦਤ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਰਮਨੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਜੈਸਟ,
ਜਰਮਨੀ ਵਿਖੇ

ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ 24 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 26 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਭੋਗ ਪਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਆਸਟਰੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਜਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੱਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀਰ ਰਸ ਵਿੱਚ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਸ਼ੇਅਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ।

ਸਾਡਾ ਸੰਗਲ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ,
ਮੇਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚੌਹਾਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ,
ਵੱਖਰੇ ਮੋੜ ਵੱਲ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਤੇਰੇ ਬਾਟਿਓ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬੂੰਦ ਪੀ ਕੇ,
ਤੇ ਫੜ ਕੇ ਚਿੜੀ ਨੇ ਬਾਜ਼ ਮਰੇੜ ਦਿੱਤਾ।
ਇੱਕ ਹੱਥ ਮਾਲਾ ਦੂਜੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਕੇ,
ਹੋ ਸਕਦੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ,
ਸ਼ਕਤੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਲਾਏ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾ ਕੇ ਜਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਦਸਵੇਂ ਸਰੂਪ ਪੰਨ ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਅੰਦਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ 1675 ਈਸਵੀ ਸੰਮਤ 1732 ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਰੀਬਨ 24 ਸਾਲ ਤੱਕ ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਜਾਇਆ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਜਾਉਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਐਸਾ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਰੇ ਵੀ ਚੀਰ ਨਾ ਸਕੇ, ਲਾਲਚ ਵੀ ਖਰੀਦ ਨਾ ਸਕੇ, ਅੱਗ ਸਾੜ ਨਾ ਸਕੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਹਾਰੀ ਨਾ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਕਈ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਹਾਰ ਗਏ। ਅਖੀਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਕਈ ਲੱਖਾਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਘੇਰਾ ਪਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਆਖ਼ਰ ਉਹਨਾਂ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਲ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਕਰਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਸਿੰਘਾ ਦੇ ਖਾਣ ਦੀ ਰਸਤ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਗਏ ਤੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਿਆ ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਦਾਤਾ ਜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਉਣਾ,
ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ਸੀ,
ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ ਨੇ ਤੱਕ ਕੇ ਥਾਹਾਂ ਅੰਬਰ ਤੋਂ ਮਾਰੀ ਸੀ,
ਦਿਲ ਭਰ ਕੇ ਸਾਧੂ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪੀਰ ਧਰਾਉਣਾ ,
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਦਾਤਾ ਜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਉਣਾ।
ਇਸੇ ਹੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੌਵੇਂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ,
ਬਣ ਕੇ ਤੁਰੇ ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਰੂੜ੍ਹਦਾ ਧਰਮ ਬਚਾਵਣ ਲਈ,
ਸੀ ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ ਕਿਸ ਨੇ ਜੰਜੂ ਤਿਲਕ ਬਚਾਉਣਾ,
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਦਾਤਾ ਜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਉਣਾ,
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਦਾਤਾ ਜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਉਣਾ।

ਪੰਨ ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਗੜੀ ਚਮਕੌਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਨਾ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਧੋਖਾ ਦੇ ਜਾਣਾ, ਪਿੱਠ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨਾ, ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗ ਹੋਣਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ, ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣਾ ਤੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜੂਝਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣੇ ਤੇ ਕਈਆਂ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਢਾਈ ਮਣ ਤੀਰ ਕਮਾਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਬਹੁਤ ਖੂਬ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੜ੍ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਓ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਉਂਚੀ ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਖਲੇ ਕੇ ਇੱਕ ਨਾਰਾ ਲਾਇਆ।

ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ ਆਕੀ ਰਹੇ ਨਾ ਕੋਇ।
ਖੁਆਰ ਹੋਏ ਸਭ ਮਿਲੰਗੇ ਬਚੇ ਸ਼ਰਨ ਜੋ ਹੋਏ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਜਹਾਜ਼ ਹੋ ਚੜ੍ਹੇ ਸੇ ਉਤਰੇ ਪਾਰ।
ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ ਕਰ ਸੇਵਦੇ ਗੁਰ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨ ਹਾਰ।
ਖੰਡਾ ਜਾ ਕੇ ਹਾਥ ਮੈਂ ਕਲਗੀ ਸੇਰੇ ਸੀਸ।

ਨਾਲ ਹੀ ਢਾਡੀ ਜੱਥੇ ਨੇ ਇਹ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ।

ਮੈਂ ਨਾਗਣ ਪਾਵਾਂਗਾ ਤੀਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ,
ਮੈਂ ਬਿਜਲੀ ਨਚਾ ਦੇਓ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ,
ਮੈਂ ਸੁੱਤੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਜੋੜਾਂ,
ਇੱਕ ਧਾਰ ਅੱਗੇ ਬਾਈ ਧਾਰ ਰੋਣਾ,
ਮੈਂ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਪਤਾਸੇ,
ਇਹਨਾਂ ਮੋਇਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਲਿਆਉਣੇ ਨੇ ਰਾਸੇ,
ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਰਹਿ ਗਏ ਨੇ ਕਲਮ ਤੋਂ ਅਧੂਰੇ,
ਉਹ ਕਰਾਂਗਾ ਮੈਂ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੇ।.....

ਇਸ ਢਾਡੀ ਜੱਥੇ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਠ ਕੇ ਨਾ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਸਜੇ ਹੋਏ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬੱਚੇ ਵੀ ਰੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਲਾ ਦੀ ਵੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਢਾਡੀ ਜੱਥੇ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ।

ਜਿੰਨੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਾਏ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਦੇ,
ਸੂਲੀ, ਫਾਂਸੀ, ਚਰਖੜੀ ਤੇ ਆਰਿਆਂ ਦੇ,
ਦੰਦੇ ਤੱਕ ਰਤਾ ਘਬਰਾਏ ਨਾ ਸ਼ਹੀਦ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਦੇ,
ਇੱਕ ਦੋ ਨਹੀਂ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਵਾਰ ਗਏ ਨੇ,
ਅਜ਼ਮਾਏ ਸ਼ਹੀਦ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਦੇ।

1716 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ 500 ਗੱਡੇ ਭਰ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਵੱਢ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। 3000 ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੱਢ ਕੇ ਬਾਸਾਂ ਉੱਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਹੋਇਆ। ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ 1962 ਫ਼ਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਕੁੱਪ ਰੁਹੀੜੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਪਿੰਡ ਧਲੇਰ ਝਨੇਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕੁਤਬਾ ਬਾਹਮਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਣੀਆਂ, ਬੀਬੀਆਂ, ਬੱਚੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਢਾਡੀ ਜੱਥੇ ਨੇ ਜੂਨ 1984 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਮਈ 1746 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਛੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 10- 12 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘਣੀਆਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਬੱਚੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਫੇਰ ਹੋਇਆ “ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ” ਭਾਵ ਜੂਨ 1984 ਦਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਤਨ ਤੇ ਰੰਘਾਇਆ ਵੀ ਹੈ।

1984 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਇੰਡੀਅਨ ਆਰਮੀ ਦੇ ਪੰਜੇ ਜਨਰਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਕੁਲਦੀਪ ਬਰਾੜ, ਜਰਨਲ ਅਰੁਣ ਵਜ਼ਿਆ, ਜਨਰਲ ਰਣਜੀਤ ਦਿਆਲ, ਜਨਰਲ ਵਰਮ ਮਿਸ਼ਰਾ। ਪੰਜੇ ਜਨਰਲ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੇਰ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਕਿਵੇਂ ਅਟੈਕ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ 6 ਲੱਖ ਇੰਡੀਅਨ ਆਰਮੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 38 ਹੋਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਢਾਈ ਲੱਖ ਇੰਡੀਅਨ ਆਰਮੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਆਰਮੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਵੱਡੀ ਕੁਤਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਕੌਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਧੀ ਭੈਣ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਵੀ ਬੇਬਿਜ਼ਕ ਕਰੋ। ਸਾਰੀ ਆਰਮੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਜੁੱਤੀ ਸਣੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਅੰਨੇ ਵਾਰ ਫਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਦੋ ਜੂਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ। ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਆਈ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ 4 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 2500 ਜਵਾਨ ਰੋਂਗ ਕੇ ਅੰਦਰ ਗਏ ਤੇ 2500 ਜਵਾਨ ਨੂੰ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਮੀ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਖੰਡੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਦਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵੀਰ ਯੂਰਪ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਆਸਟਰੀਆ ਤੋਂ, ਭਾਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਟਲੀ ਤੋਂ, ਸਰੰਗੀ ਮਾਸਟਰ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰਤਗਾਲ ਤੋਂ ਹਨ। ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਇੰਨਾ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਤੇ ਇਹ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਲਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜੈਸਟ ਵਾਂਗ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਰਹੇ।

ਪੰਨ ਪੰਨ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ।
ਪੰਨ ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ।
ਪੰਨ ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ।
ਪੰਨ ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ।
ਪੰਨ ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ।
ਪੰਨ ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਫ਼ਤਿਹ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ।

ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ

ਬੱਚਿਓ, ਠੰਡ ਤੋਂ ਰਹਿਣਾ ਬਚ ਕੇ,
ਬੂਟ—ਜੁਰਾਬਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਓ ਕਸ ਕੇ।
ਠੰਡ ਨੇ ਦੇਖੇ ਫੜ੍ਹ ਲਈ ਰਫਤਾਰ,
ਬਚੁੰਗਾ ਓਹੀ ਜੋ ਹੋਊ ਸਮਝਦਾਰ।
ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪਹਿਣ ਕੇ ਰੱਖੋ ਟੋਪੀ,
ਉਤਾਰਨੀ ਨੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੋਟੀ।
ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਰਾ,
ਰਜ਼ਾਈ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਜਾ ਯਾਰਾ।
ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਜੇ ਲੱਗ ਗਈ ਸੁਈ,
ਕਰਦੇ ਫਿਰੇਗੇ ਫਿਰ ਉਈ—ਉਈ।
ਵਰਜਿਸ ਕਰਨੀ ਨਾ ਜਾਇਓ ਭੁੱਲ,
ਸਰੀਰ ਇਸ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਖੁੱਲ।
ਮੂੰਗਫਲੀ, ਅਖਰੋਟ ਰਹੇ ਚਬਾਓੁੰਦੇ,
ਸਾਨੂੰ ਸਰਦੀ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਬਚਾਉਂਦੇ।
ਏਕਵੀਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਸਰਦੀ,
ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਓਹ ਫੈਸ਼ਨ ਨੀਂ ਕਰਦੀ।
ਸਾਰੀ ਸਰਦੀ ਮੇਟੇ ਕੱਪੜੇ ਹੀ ਪਾਏ,
ਤਾਹਿਓ ਠੰਡ ਓਹਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਆਵੇ।
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਕਰੋ ਬਾਤਾਂ,
ਦੇਖਿਓ ਨਿੱਘੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਰਾਤਾਂ।
ਗਲੀਆਂ ‘ਚ ਨਾ ਕੱਢਦੇ ਫਿਰੇ ਗੇੜੇ,
ਸਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆ ਗਈ ਨੇੜੇ।
‘ਚਮਨ’ ਠੰਡ ਦਾ ਜੇ ਲੈਣਾ ਆਨੰਦ,
ਕੁੱਝ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਬਸ ਰਹੋ ਪਾਬੰਦ।
ਖਾਸ ਨੋਟ— ਉਪਰੋਕਤ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੀ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
ਚਮਨਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ

ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ

ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਸਨ।

ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ 1680 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸੁਰਬੀਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਭਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

1716 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ, ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਭਾਈ ਵਿਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਭਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
ਸ਼ਰਨੀਤ ਸਰੋਗ

ਉਹ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਸਨ।
ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।
ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਭਾਈ ਵਿਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਭਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।